

UNIVERSITATEA

Dimitrie Cantemir

Tirgu-Mureș, România
Str. Bodoni Sándor nr. 3-5
Tel.: +40-365-401.127;
+40-365-401.129
Fax: +40-365-401.125
E-mail: universitate@cantemir.ro
Web: www.cantemir.ro

Nr. 444 din 16.05.2022

**COMISIA DE ETICĂ A CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE
DIN CADRUL UNIVERSITĂȚII „DIMITRIE CANTEMIR” DIN TÂRGU MUREȘ**

HOTĂRÂRE

Comisia de Etică a Cercetării Științifice din cadrul Universității „Dimitrie Cantemir” din Târgu Mureș, convocată de Președintele Comisiei, întrunită în data de 10.05.2022, a analizat documentele depuse de doamna NICULESCU-HAMBEȚIU ANAMARIA CRISTINA, studentă în anul III în cadrul Facultății de Psihologie și Științe ale Educației, a constatat că Proiectul de cercetare depus de solicitantă, având tema „Profilul psihologic și personalitatea infractorului recidivist”, conține scopul și obiectivele cercetării, metodologia cercetării, implicațiile etice și programarea etapelor de lucru.

Drept urmare, Comisia aprobă realizarea cercetării științifice „Profilul psihologic și personalitatea infractorului recidivist”, propusă de studenta NICULESCU-HAMBEȚIU ANAMARIA CRISTINA în cadrul Penitenciarului Târgu Mureș, în vederea elaborării lucrării de licență, cu respectarea următoarelor condiții:

- obținerea acordului informat al persoanelor implicate în cercetare, utilizând formularul avizat de Universitatea „Dimitrie Cantemir” din Târgu Mureș;
- respectarea implicațiilor etice ale cercetării, prevăzute în documentul solicitantei;
- transmiterea *online*, pe adresa de poștă electronică universitate@cantemir.ro, a avizului pentru desfășurarea cercetării, eliberat de Conducerea Penitenciarului Târgu Mureș.

În acord cu dispozițiile Regulamentului Comisiei de Etică a Cercetării Științifice, aprobat în Ședința Senatului Universității „Dimitrie Cantemir” din Tîrgu Mureș din data de 29 septembrie 2020, prezenta hotărâre a fost luată cu unanimitate de voturi.

Președintele Comisiei de Etică a Cercetării Științifice,
Prof. univ. dr. Camelia STANCIU

Secretar,
Lect. univ. dr. Luminița ALBERT

PROTOCOL NR. din data

Între Universitatea Dimitrie Cantemir Târgu Mureș- Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației
și Penitenciarul Târgu Mureș

Proiect de cercetare

Profilul psihologic și personalitatea infractorului recidivist

Cu acordul profesor coordonator

Prof. Univ. dr. CAMELIA STANCIU

Elaborat de student: NICULESCU-HAMBEȚIU ANAMARIA CRISTINA

Capitolul I. ARGUMENT

Cadru teoretic: Personalitatea infractorului este fondul pe care se intersectează, în cadrul duelului judiciar, funcțiile acuzării și apărării pentru ca, în ultima instanță, pedeapsa este impusă infractorului, iar efectele sale sunt condiționate de aceasta personalitate. Elementele pozitive ale personalității vor putea conduce spre o pedeapsă mai ușoară, pe când cele negative vor trebui înfrânte printr-o pedeapsă mai aspră.

Există și situații în care pedepsele sunt insuficiente, acestea generând, de obicei, fenomenul recidivei sau al obișnuinței infracționale, cărora societatea nu le-a găsit remedii propice.

Conceptul de personalitate este esențial pentru o justiție ce se fundamentează pe adevăr, știință și dreptate, în care primează ideea de recuperare socială a infractorului. De aceea justiția își racordează activitatea la serviciile psihologiei judiciare.

Factorii externi nu acționează direct, nemijlocit și univoc asupra individului, ci prin filtrul particularităților sale individuale, particularități ale căror rădăcini se afla în mică măsură în elementele înnăscute ale personalității și în cea mai mare măsură în antecedentele sale, în istoria personală. Toate acestea îi determină un anumit tip de comportament disfuncțional, un anumit mod de a acționa și reacționa în spațiul psihologic, în modul de a rezolva situațiile conflictuale care apar mereu în acest spațiu.

Infractorul se prezintă ca o personalitate deformată ceea ce îi permite comiterea unor acțiuni atipice cu caracter antisocial sau disocial.

Infractorul apare ca un individ cu o insuficientă maturizare socială, cu deficiențe de integrare socială, care intra în conflict cu cerințele sistemului valorico-normativ și cultural al societății în care trăiește. Pe aceasta bază se încearcă să fie puse în evidență atât personalitatea infractorului, cât și mecanismele interne (mobiluri, motivații, scopuri) care declanșează trecerea la actul infracțional ca atare (Banciu, 1992).

Studiindu-se diferite categorii de infractori sub aspectul particularităților psihologice, s-a reușit să se stabilească anumite caracteristici comune care se regăsesc la majoritatea celor care încalcă în mod frecvent legea: Inadaptarea socială, Duplicitatea comportamentului, Imaturitatea intelectuală și afectivă, Instabilitatea emotiv-acțională, Sensibilitatea deosebită, Frustrarea, Complexul de inferioritate, Egocentrismul, Labilitatea, Indiferența afectivă.

Agresivitatea reprezintă un comportament violent și distructiv orientat spre persoane, obiecte sau spre sine. Agresivitatea se referă la toate acțiunile voluntare orientate asupra unei persoane sau asupra unui obiect, acțiuni care au drept scop producerea, într-o formă directă sau simbolică, a unei pagube, jigniri sau dureri (Ranschburg, 1979). Agresivitatea rezidă în acele forme de comportament ofensiv, consumate pe plan acțional sau verbal, care în mod obișnuit constituie o reacție disproporționată la o opoziție reală sau imaginară (Bogdan, 1983).

Deși există și o agresivitate nonviolentă, de cele mai multe ori agresivitatea presupune atac deliberat, ofensivă directă, cu adresă ținută, punere în pericol etc. Agresivul nu așteaptă ca situația conflictuală să apară, ci caută să o provoace, uneori chiar printr-o acțiune de avertisment. El atacă intens și numai la un pericol iminent fuge. Agresivitatea este un fenomen de convertire comportamentală spre o acțiune automată, neelaborată, persoana decăzând din nivelul autodeterminării morale (Pamfil & Ogodescu, 1976).

La infractor agresivitatea apare fie în situații frustrante, fie atunci când acesta comite infracțiuni prin violență. Agresivitatea și violența nu pot fi separate de alte trăsături ale personalității infractorului. Astfel agresivitatea este strâns legată nu numai de intoleranța la frustrare, ci și de forța exacerbată a trebuințelor polarizate în plăcerea de a domina (Mucchielli, 1981). Agresivitatea și violența infractorilor este declanșată ușor și datorită lipsei sentimentului de culpabilitate și tendinței de a considera actele lor drept legitime.

Cele mai cunoscute forme de agresivitate sunt: autoagresivitatea și heteroagresivitatea. Autoagresivitatea constă în îndreptarea comportamentului agresiv spre propria persoană, exprimându-se prin automutilări, tentative de sinucidere sau chiar sinucidere. Heteroagresivitatea presupune canalizarea violenței spre alții, manifestându-se prin forme multiple, cum ar fi: omuciderea, tâlhăria, violul, tentativa de omor, vătămarea corporală etc.

J. Pinatel mai distinge două forme distincte ale agresivității: ocazionala și profesionala. Agresivitatea ocazională se caracterizează prin spontaneitate și violență, fiind mai des întâlnită în crimele pasionale. Agresivitatea profesională se caracterizează printr-un comportament violent, durabil, care se releva ca o constantă a personalității infractorului, acesta manifestându-se agresiv în mod deliberat, conștient.

Profilul psihocomportamental al infractorului a fost prezentat la modul general, cuprinzând acele elemente care se pot desprinde din analiza trăsăturilor fundamentale ale unui număr mare de infractori. Imaginea prezentată este mai degrabă una statistică, ea permite un număr nesfârșit de excepții, un joc mare de deplasări cauzate fie de elemente temperamentale-caracteriale, fie de exercitarea unei specialități infracționale deosebite. Ponderea cu care apar aceste caracteristici diferă foarte mult de la un infractor la altul, în funcție și de genul de infracțiune pe care îl realizează.

Capitolul II. SCOPUL ȘI OBIECTIVELE CERCETĂRII

1.Scopul cercetării constă în realizarea unui demers care să permită predicția/estimarea comportamentului de recidivă (variabilă criteriu) pornind de la anumite structuri de personalitate (Extraversiune, Psihotism, Neuroticism, Disimulare, Devianță comportamentală), agresivitate, furie și ostilitate (variabile predictor). Cel mai important aspect al cercetării va fi reprezentat de construirea unui model predictiv al comportamentului de recidivă, model structurat în baza determinismului dintre dimensiunea variabilei criteriu și structurile predictive analizate.

Relevanța unei astfel de cercetări este foarte ridicată deoarece poate reprezenta, pentru problematica investigată, atât baza unui demers diagnostic, dar și un important reper prognostic. Suplimentar, în baza acestor modele predictive complexe se pot dezvolta programe de intervenție care să moduleze predictorii cu risc ridicat și astfel riscul pentru recidivă să fie diminuat.

2.Obiectivele cercetării sunt:

identificarea trăsăturilor psihologice de bază ale infractorilor recidiviști încarcerați

Realizarea unui model predictiv al comportamentului de recidivă ținând cont de anumite structuri de personalitate (Extraversiune, Psihotism, Neuroticism, Disimulare, Devianță comportamentală, Agresivitate, Furie și Ostilitate).

Capitolul III. METODOLOGIA CERCETĂRII

Formularea explicită a ipotezelor cercetării:

Predispozițiile nevrotice și psihotice din structura personalității (Extraversie, Psihotism, Neuroticism, Disimulare, Devianță comportamentală, Agresivitate, Furie și Ostilitate) se pot constitui în factori predictivi ai comportamentului de recidivă.

Prezentarea modelului cercetării:

Design experimental Planul sau design-ul experimental este de tip multifactorial. Astfel, există o multitudine de variabile independente (predictorii - predispozițiile nevrotice și psihotice din structura personalității) care influențează variabila dependentă (criteriul- RECIDIVA).

Planul experimental va reuși să surprindă și influența interacțiunii variabilelor independente asupra variabilei dependente

Variabila dependentă - recidivă

Eșantion: 60 de bărbați deținuți în stare de recidivă

Metode de investigație: culegerea datelor prin chestionare „creion-hârtie” și prin interviu structurat pentru datele personale

Testele validate folosite sunt: Chestionarul de agresivitate AQ-Arnold H. Bush și Mark Perri) pentru identificarea teoriilor implicite; și Chestionarele de personalitate Eysenck- EPQ și Pichot- PNP de nevrotism.

Proceduri de recoltare a datelor: aplicarea chestionarului fiecărui participant începând cu luna aprilie a anului 2022.

Capitolul IV. IMPLICAȚIILE ETICE ALE CERCETĂRII

Asumarea principiilor etice

Asumarea principiilor etice conform APA - Ethical principles of psychologists and code of conduct. American Psychological Association

<http://www.apa.org/ethics/code/index.aspx>

Principiul competenței, specializării și integrității profesionale – nu e cazul

Principiul responsabilității științifice și profesionale

Principiul independenței, nediscriminării și imparțialității profesionale

Principiul asigurării demnității și respectului pentru ființe

Principiul primordialității interesului ființei umane

Principiul liberei concurențe profesionale – nu e cazul

Principiul evitării conflictului de interese

Principiul confidențialității și păstrării secretului profesional

Principiul informării și obținerii consimțământului prealabil

Principiul formării profesionale continue

Principiul confraternității și colegialității

Principiul nemedierii relației psiholog-beneficiar/pacient

Principiul obligației de mijloace în activitatea psihologică

Principiul dreptului beneficiarului la o a doua opinie în specialitate

Principiul obligației de finalizare a activității psihologice

Asumarea principiilor etice conform COPSI - Codul deontologic al profesiei de psiholog. Colegiul Psihologilor din Romania <http://www.copsi.ro>

Validitatea legală a studiului

Cercetarea prezintă respect și va respecta pe tot parcursul său legislația în vigoare.

Protejarea subiecților vulnerabili în cercetare

Conform principiilor generale formulate de Asociația Americană de Psihologie (APA), participanții vor fi informați cu privire la scopul și durata cercetării. În cazul celor ce sunt de acord să participe se vor semna *Formularul de acceptare* și *Consimțământul informat*. Pentru identificarea participanților se vor folosi coduri aleatorii, iar stocarea datelor în baza de date va fi făcută după aceste coduri. Nu există nici un fel de riscuri pentru participanți. Participanții se pot retrage în orice moment din timpul studiului, fără vreo explicație prealabilă.

Validitatea științifică a studiului

Studiul va constitui lucrarea de licență a studentei NICULESCU-HAMBEȚIU ANAMARIA CRISTINA

Validitatea protocolului de cercetare

Confidențialitatea datelor personale ale subiecților și anonimatul participanților vor fi asigurate prin folosirea codurilor cu ocazia culegerii datelor.

Prelucrare datelor (centralizare, codificare) va fi realizată de către investigator sub coordonarea profesorului coordonator.

Asigurarea protecției datelor cu caracter personal este în responsabilitatea cercetătorilor implicați.

Proprietatea asupra *Raportului final de cercetare* aparține cercetătorilor implicați. Rezultatele finale obținute din acest studiu sunt proprietatea cercetătorilor implicați.

Sustenabilitatea studiului

Datele inițiale, prelucrate, finale (baza de date constituită) nu vor fi utilizate în alt scop decât cel al cercetării / studiului menționat.

Observații:

Un exemplar al Consimțământului informat și al Formularului de acceptare vor rămâne la subiectul cercetării, iar un set la cercetător/investigator.

Capitolul V. STADIUL CERCETĂRII ȘI PROGRAMAREA ETAPELOR

Programarea etapelor cercetării / lucrării de licență

Activitatea : Perioada- 15.04.2022-15.06.2022

Contribuția investigatorului culegerea de date prin intermediul chestionarelor și a interviului structurat.

Valorificarea rezultatelor cercetării

Diseminarea rezultatelor cercetării se va face prin:

publicare în articole de specialitate

susținere în cadrul prezentării licenței.

Instituții partenere: Universitatea Dimitrie Cantemir Târgu Mureș

Echipa de cercetare:

Student: NICULESCU-HAMBEȚIU ANAMARIA CRISTINA

Prof. Univ. dr.Camelia Stanciu

La culegerea datelor vor lua parte și alte persoane care vor fi specificate ulterior în anexă.

Capitolul VI. BIBLIOGRAFIE

1. Golu Mihai și Dicu Aurel, Introducere în psihologie, Ed. Științifică, București, 1972.
2. Junga Constantin, Despre formarea personalității, Ed. Anima, București, 1994.
3. Pavelcu Petru, Cunoașterea de sine și cunoașterea personalității, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1969.
4. Tudorel Butoi, Ioana Teodora Butoi, „Tratat universitar de psihologie judiciară” - teorie și practică, Editura Phobos, București 2004.
5. Bujor Valeriu, Criminalitatea recidiviștilor, Chișinău 1998
6. <https://www.avocati-romania.com/articole/particularitile-psihologice-ale-diferitelor-categorii-de-infractori-112>
7. https://pse-bv.spiruharet.ro/secretariat/Psihologie_juridica.pdf
8. <https://dreptmd.wordpress.com/cursuri-universitare/criminologie/personalitatea-infractorului/>
9. <https://www.slideshare.net/exodumuser/55266965-personalitatea-infractorului>

Universitatea DIMITRIE CANTEMIR TÂRGU MUREȘ
Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației

Penitenciarul TÂRGU MUREȘ